

Nr 335.

Av herr **Petersson** i Gäddvik m. fl., i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 278, angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område m. m.*

I proposition nr 278 har föreslagits bl. a. att någon rubbning i principerna för prisutjämningsbidraget för produktmjölk icke synes böra ske under nästa konsumtionsår. Bidraget torde böra bestämmas på samma sätt som hittills. Departementschefen ansluter sig till livsmedelskommissionens uttalande, att även de extra prisutjämningsbidragen för de nordligaste distrikten böra för närvarande utgå efter samma grunder som nu. Emellertid anser departementschefen att det torde böra övervägas, huruvida någon ytterligare ökning kan vara befogad.

Norrland har under de senaste åren genom statsmakternas ingripande erhållit ett absolut sett högre produktmjölksutbyte än landets övriga delar. Detta torde ha i viss mån möjliggjort ett intensifierat arbete för mjölkproduktionens och mejerihanteringens utveckling och rationalisering. Sålunda ha mindre mejerier i vissa fall nedlagts och driften koncentrerats till mejerier med bättre hygieniska betingelser. Detta har emellertid medfört en stegring av bl. a. transportkostnaderna, som måste minska producenternas faktiska nettoutbyte.

Av tillgänglig statistik framgår, att den norrländska mjölkproduktionen till avsevärt mycket större del än i södra Sverige användes för direkt konsumtion. Under år 1940 har åtminstone Norrbottens län ifråga om smör till stor del varit beroende av inköp från Svenska mejeriernas riksförening.

Enligt vårt förmenande visar detta, att Norrland och särskilt Norrbotten ej är i tillräckligt hög grad självförsörjande i fråga om mjölk och att detta allra minst är förhållandet under en tid, då tillfälliga men synnerligen avsevärda ökningar av antalet konsumenter ske t. ex. genom ökad försvarsberedskap el. dyl. Det måste vara av utomordentlig vikt ej endast ur allmänt näringsfysiologisk synpunkt med hänsyn till landskapets försörjning med ett viktigt födoämne, utan även för kommande måhända än mera bekymmersamma förhållanden än för närvarande, att mjölkproduktionen ökas i största möjliga utsträckning.

Rent statistiskt sett har mjölkproduktionen i Norrlandslänen ökat avsevärt under tiden från 1935 till 1940. Det kan dock ej anses fullt klarlagt, att denna ökning huvudsakligen eller ens till större delen skulle varit betingad av de gynnsammare ekonomiska produktionsbetingelserna. Själva utvecklingen av mjölkproduktionen kan säkerligen hänföras till det faktum, att denna först nu har kommit in i den uppsvingsperiod som övriga landsdelar redan tidigare genomgått, och att i samband därmed omhändertagandet av mjölken kommit att ske genom mejerier i stället för att säljas direkt. Drif-

ten har alltså förbättrats och rationaliserats, vilken verksamhet för mjölkproduktionens höjande måste avkasta resultat även om produktionsbetingelserna i övrigt ej förbättras.

Det torde även vara nödvändigt att beakta, att jordbrukets produktionsmöjligheter bliva alltmera ensidiga ju längre norrut man kommer. I de nordligaste länen är man i största utsträckning hänvisad till mjölkproduktion under det att den vegetabiliska produktionen i varje fall för Norrbottens vidkommande ej kan bliva så betydelsefull. Under sådana förhållanden äro norrlandslänen och i all synnerhet Norrbotten mera känsliga än de södra landsdelarna för ändringar i mjölkproduktionens ekonomiska utbyte.

I övriga delar av landet kan alltså jordbrukaren förändra sin produktionsinbördes sammansättning alltefter förändringarna i lönsamheten, men detta är synnerligen svårt i Norrland. Mjolkpriserna väga alltså synnerligen tungt i den norrländske jordbrukarens inkomstberäkningar.

Genom att de särskilda tilläggen till norrlandsdistriktens mjölkproducenter som år 1939 och tidigare utgått upphörde den 1 juli 1940 i och med smörexportens upphörande, ställdes norrlandsbönderna mera oförmånligt än dittills i jämförelse med landets övriga mjölkproducenter. Även om man i en sammanställning av mjölkproducenternas inkomster bör räkna med, att det särskilda producentbidraget till mindre jordbruksenheter är av stor betydelse för Norrland liksom för landets övriga mindre jordbrukare, måste likväl framhållas att verkan av detta för hela landet gällande bidrag dock ej kan kompensera norrlandsjordbrukarna för deras särskilt besvärliga — och på samma gång särskilt behövliga — insatser.

Livsmedelskommissionen har i en skrivelse av den 8 oktober 1940 ej haft något att invända mot riktigheten i och för sig av vissa uppgifter om produktmjölkutbytet relativa försämring i norrlandslänen. Däremot har kommissionen ej ansett sig kunna godtaga den beräkningsgrunden, att producentbidraget bör fränskiljas vid dessa beräkningar.

Det måste emellertid framhållas, att av bilaga 1 till livsmedelskommissionens ovannämnda skrivelse framgår, att höjningen av prisutjämningsbidragets och producentbidragets sammanlagda belopp medfört relativt sett mycket större statligt stöd åt södra än åt norra Sveriges mjölkproducenter. Detta torde framgå av följande med ledning av livsmedelskommissionens ovannämnda bilaga nr 1 gjorda uträkning av ökningen i procent av mjölkpriset för landets olika prisutjämningsdistrikt.

Beräkning ang. prisutjämnings- och producentbidrag.

	1939 öre 1 kg	Nya bestäm. öre 1 kg	Ökning procent ca
Hela landet.....	1.43	3.20	+ 124 %
Skåne	0.99	2.58	+ 160 %
Värmland—Dalarna	1.72	3.65	+ 112 %
Mellersta Norrland	3.74	5.41	+ 45 %
Västerbotten	3.87	5.50	+ 42 %
Norrbotten.....	6.11	7.76	+ 27 %

Av ovanstående tabell framgår, att de nya regler, som gälla efter den 1 juli 1940, i viss grad missgynnat Norrlands mjölkproducenter vid erhållande av statsbidrag i jämförelse med producenterna i landets övriga delar.

Då på grund av vad ovan anförts det emellertid måste anses rimligt och riktigt, att det statliga stödet åt de tre norrländska distriktens mjölkproducenter icke försämras i förhållande till övriga delar av landet, tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 278 måtte besluta, att det statliga stödet till de tre nordligaste prisutjämningsdistrikten förbättras vad beträffar produktmjölk, så att detta statliga stöd kommer i bättre överensstämmelse med de relationer som gällde mellan de norrländska distrikten och landet i övrigt under år 1939.

Stockholm den 7 juni 1941.

Emil Petersson

i Gäddvik.

Brynolf Stattin.

Eric Hansson.

Ewald Lindmark.
